

4. Степаненко В. Етнос-демос-поліс : етнополітичні проблеми соціетальної трансформації в Україні. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2002. № 2. С. 102-120.
5. Эриксон Э. Идентичность: юность и кризис : пер. с англ. М. : Прогресс, 1996. 344 с.

СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ КОМПОНЕНТ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З НАВІГАЦІЇ І УПРАВЛІННЯ МОРСЬКИМИ СУДНАМИ

І. В. Швецова

*Кандидат педагогічних наук, доцент кафедри англійської мови в судноводінні
Херсонська державна морська академія*

В умовах глобалізаційних трансформацій, інтенсивного розвитку професійних контактів з представниками інших країн, оновленні ціннісних пріоритетів українського суспільства актуалізується проблема формування іншомовної компетентності майбутніх фахівців з навігації і управління морськими суднами, здатних встановлювати міжкультурні зв'язки та вирішувати оперативні проблеми в професійній та соціальній сферах. «Національною стратегією розвитку освіти в Україні на 2012-2021 років» міжнародне співробітництво у сфері освіти покликано забезпечити інтеграцію національної системи освіти в міжнародний освітній простір. Для реалізації цієї стратегії іншомовна освіта визначено одним із ключових напрямів державної освітньої політики, а з-поміж основних завдань – підвищення якості результатів навчання здобувачів освіти та конкурентоспроможності української освіти.

Наукову проблему формування соціокультурної компетенції у процесі іншомовної підготовки майбутніх фахівців у закладах вищої освіти різних профілів досліджували: Р. Гришкова (умови формування соціокультурної компетенції студентів нефілологічних спеціальностей у процесі вивчення англійської мови), Г. Лисенко (формування соціокультурної компетентності студентів у процесі вивчення іноземної мови), Г. Туровська (методи формування соціокультурної компетенції), Н. Чорна, О. Войтенко (соціокультурна та комунікативна компетенція як запорука професійної реалізації особистості).

У структурі іншомовної компетентності майбутніх фахівців з навігації і управління морськими суднами нами визначено аксіологічно-мотиваційний компонент (усвідомлення необхідності емоційно-ціннісного ставлення до оволодіння іншомовними знаннями необхідних для професійної діяльності), когнітивний (розвиток спеціалізованих професійних знань, умінь та навичок оволодіння здобувачами вищої освіти англійською мовою спеціального вжитку), соціокультурний компонент

(розвитку кроскультурних здібностей) та регулятивно-діяльнісний (реалізація практичних навичок, умінь і досвіду прояву іншомовної компетенції у конкретних ситуаціях).

Соціокультурний компонент відображає знання національного менталітету, усуває культурологічні та культурознавчі труднощі, дає можливість усвідомлено розширити власний світогляд, уявлення про іншу соціокультурну спільність. Соціокультурний компонент поділяється на такі види: соціолінгвістичний та культурознавчий [2]. Соціолінгвістичний вид іншомовної компетентності включає розвиток навичок грамотно використовувати засвоєний лексикограматичний та фонетичний матеріал у вербальній та невербальній формах; здатність здобувача освіти використовувати мовні знання у відповідних міжособистісних стосунках [1]. Культурознавчий вид включає вміння будувати власну вербальну та невербальну поведінку, опанування знань стосовно національно-культурного характеру країни, мова якої вивчається [2].

Формування інтеркультурної свідомості, а саме визнання існування іншої національної ідентичності як рівноправної, з його власною культурою, є важливим у становленні професійної культури особистості. Соціокультурний компонент іншомовної компетенції майбутніх фахівців з навігації і управління морськими суднами міжнародних рейсів має формуватися на основі:

- розвитку кроскультурних здібностей, що гарантують майбутньому судноводію адаптацію в умовах різних культур;
- впровадження культурологічного підходу до вивчення іноземної мови;
- створення широкого освітнього середовища;
- сформованості інтеркультурної та транскультурної свідомості для визнання існування іншої національно-культурної ідентичності та інш.

Таким чином, у процесі реалізації професійної діяльності роботи майбутнього судноводія в багатонаціональному середовищі важливе значення належить соціокультурному компоненту. Провідну роль у цьому процесі відіграє освіта, середовище, врахування загальнолюдських та національних цінностей, орієнтація на співпрацю та діалог, виховання людини демократичного світогляду, яка з повагою ставиться до традицій і культур світу.

Література:

1. Ліпшиць, Л. В. Формування соціокультурної компетентності майбутніх судноводіїв при вивченні соціально-гуманітарних дисциплін. *Вопросы. Ответы. Гипотезы: наука XXI век.* 2014. р. 101-105.
2. Салашенко Г. М. Особливості формування іншомовної комунікативної компетенції студентів та курсантів немовних закладів вищої освіти засобами проєктних технологій . *Правовий часопис Донбасу*, 2019. № 3(68). С. 153-160.